రాజీనామా

ఆఫీసునుండి మాంచి విసురుమీద ఇంటికి వచ్చిన రామారావు ఒక్కసారి చల్లబడిపోయి పిల్లిలాగ గప్‌చిప్‌గా ఇంట్లో ప్రవేశించాడు...రాత్రి భోజనాల సమయందాకా ఎవరికీ కనబడకూడదనుకున్నాడు. వీలయితే భోజనం తండ్రిగారికంటె ముందయినా తరువాతయినా కానిచ్చేసి, మరునాటి వుదయందాకా ఆయనకసలు కనబడకూడదనుకున్నాడు. కాని అదేం ఖర్మమో, ఇంట్లో అడుగుపెట్టగానే సావిట్లో పచార్లుచేస్తో ఆయనే కనబడ్డారు! ఈ సమయంలో ఆయనా ప్రదేశంలో సాధారణంగా వుండరు. బుర్ర వంచేసుకుని, ఊం ఆం అనకుండా మెల్లిగా మేడమెట్లెక్కాడు. ఇతనిలా ఇంట్లో దూరిన వరసనిబట్టి ఎక్కడో చిచ్చుముట్టుకుందని శివయ్యశాస్త్రిగారి కనుమానం వేసింది. లేకపోతే వాడిలా వుండడు.

"ఏమిట్రోయ్ కథా కమామీషు? అలా తయారయావ్?" అన్నారు. రామారావు గతుక్కుమన్నాడు. ఒక్క అరసెకండాగి మళ్ళీ ముందుకిసాగాడు. వీడాఫీసులో ఎవడితోనో దెబ్బలాట పెట్టుకున్నాడు. అందుకు సందేహం లేదు. "ఊం. అయితే ఉద్యోగం వదిలేసేవన్నమాట. ఇలాంటి పనేదో చేస్తావని, నే ననుకుంటూనేవున్నా." రికార్డు టైములో ఎక్కిన మెట్లన్నీ రెండంగలలో క్రిందకి దూకి తండ్రిగారిముందు నిలబడ్డాడు.

"మీ కెలా తెలిసింది?"

"ఛా, అదేం ప్రశ్న? నీకంటె ముప్ఫయి సంవత్సరాలు ముందు పుట్టానన్న సంగతి మరిచిపోకు. నీవాలకాన్నిబట్టి ఆమాత్రం గుర్తించలేనూ? ఇంతకీ అసలు జరిగిందేమిటి?" తనకంటె ముప్ఫయ్యేళ్లు ముందు పుట్టడంవల్ల, ఆయనివన్నీ ఎలా వూహిస్తున్నారో రామారావు కర్థంకాలేదు. ఇది మొదటసారి కాదు; ఎదుటి వాడిముఖ కవళికల్నిబట్టి జరిగిందాయన వూహించేయడం.

"నన్ను మామేనేజరు ఫూల్ అన్నాడు."

"అంటే నువ్వేమన్నావు?"

"నేనే నేమిటి అంత తక్కువ తిన్నవాడినా? 'నేనుఫూల్నయితే నీవు మూడింతలు ఫూలువి. నీ ఆఫీసులో పనిచేస్తున్నానుకదా అని నీ ఇష్టం వచ్చినట్లు వాగితే సహించను. సభ్యతకోసం వెనుకాముందు లాలోచిస్తున్నా కాని లేకపోతే నా... ఇదిగో నా రిజిగ్నేషన్' అని ఆ కాగితం వాడి ముఖాన్ని కొట్టి చక్కా వచ్చాను".

"మంచిపని చేశావు. నా కొడుకుని నానా మాటలన్న దౌర్భాగ్యుడెవడు? సభ్యత, గిభ్యతా, మూలకి నెట్టి డొక్క చీల్చి ఎండబెట్టి రాకపోయావ్?" అంటూ చాలా తీక్షణంగానే చెప్పారు. అప్పుడే బయటికి వచ్చిన సీతమ్మగారు. "ఇంకనేం? ఆ వీరపుత్రుడిని కన్నదా వీరమాత! ఇప్పుడు మాత్రం మించిపోయిందేమీ లేదు. ఇద్దరూ కలిసి ఆ పని కాస్తా పూర్తి చేసేరండి. వాడీ వూళ్లోనే వుంటాడెక్కడో అక్కడ అన్నారు."

"మీకు బాగా వేళాకోళంగా వుంది."

యం. యస్. ప్రకాశరావు

"వాడిని తన్నడం విషయం తరువాత ఆలోచిద్దాం. వాడిని నువ్వెందుకు ఫూలన్నావ్?"

"మరి నాకంతకోపం వచ్చింది." రామారావు చిన్నపిల్లవాడిలా ఫీలయాడు. తను చేసింది కొంపతీసి తప్పేమో. లేకపోతే నాన్నగారంత ఆరాలు తీయరు. తను సరయిన పని చేస్తే, "అయిపోయిందేదో అయిపోయింది. ఆ విషయం మర్చిపో" అని ఒక్క నిమిషంలో తేల్చేస్తారు. ఇలాంటి సంభాషణ తను తప్పు చేసినప్పుడే జరుగుతుంది. చిన్నపిల్లాడిలా తాను చేసిన పని సమర్థించుకుంటున్నాడు.

"నీకంత కోపం వచ్చింది కనుక అతన్ని మూడింతలు ఫూలనడమే కాకుండా, డొక్క చీరేస్తానని హామీ కూడా ఇచ్చావు. మరి నిన్నతను ఫూలెందు కన్నాడో?"

ఇంక లాభంలేదు. జరిగిందంతా చెప్పెయ్యాల్సిందే.

"నాలుగు రోజులక్రితం 'స్నేక్ పేక్ అండ్ పేకిస్నేకి' వారి ఆఫీసుకి పోయి ఏదో పనిచేసుకుని రమ్మన్నాడు. నే వెళ్లిన పని అవలేదు. దానికోసం, ఆరేండ్లనుండి నేను శ్రమపడి చేసిందంతా మర్చిపోయి, ఎఫిషెన్సీనిగురించి, దాన్నిగురించి, దీన్నిగురించి, వాగడం ప్రారంభించాడు. నే నేదో సమాధానం ఇచ్చాను. చివరికి వాదం పెరిగి, 'మీరింత ఫూలని నే నెప్పుడూ అనుకోలే' దన్నాడు. నాకు వొళ్ళు మండింది."

"ఓరి కుర్రకుంకలూ, ఈ మాత్రానికే ఇంత రాద్ధాంతం?"

"ఇదొకటే కారణం కాదులెండి. రోజూ ఆఫీసులో ఎవర్నో ఒకరిని వేపించుకుని తింటాడు. నా కసలే వొళ్లుమంటగావుంది. ఈవాళ నన్నూ ఆవిధంగానే ట్రీట్ చేసేసరికి నాలుగూ అంటించేసి వచ్చేశాను."

"నీవు చేసింది మంచిపని కాదురా, ఇద్దరూ కోపాతిశయంలో ఏదో అనుకున్నారు. మామూలు పరిస్థితులలో అలా జరిగివుండేది కాదు. ఈ కోపమనేది మానవుడికి పెద్దశత్రువు. అది మనిషిని పశుప్రాయుణ్ని చేసేస్తుంది. ఆ సమయంలో వివేచనా జ్ఞానం నశిస్తాయి. అందుచేత అబ్బాయీ, కోపంలో ఎవడయినా ఏదైనా చేస్తే వాడి పతనానికి సానుభూతి చూపించాలిగాని, ఆగ్రహించకూడదు."

"ఎదుటివాడన్న మాటలు మింగేసి, చివరకి థేంక్సు అని చెప్పి వచ్చేయడం నా శక్తికిని మించింది."

"ఎదుటివాడన్న మాటలన్నీ మింగి చివరకి థాంక్సని రావడంకాదు. ఎదుటివాడు మాటలు మింగించడం ప్రారంభించేసరికే, థేంక్సు అని బయటికి పోవాలి. తాత్కాలికంగా అదా వ్యక్తికి కొంచం షాక్ కలిగించినా, చివరకి బుర్ర చల్లబడ్డాక, ఆ పని కెంతయినా మెచ్చుకుంటాడు—సహృదయుడయిన ఆఫీసరయితే."

"మావాడేమీ అంత సహృదయుడుగా మాకు కనబడటంలేదు. చూడండి, కొందరి వ్యక్తుల కేమవుతుందంటే, వాళ్ళ హోదా పెరిగినట్లు హృదయంకూడా పరిపక్వం పొందదు. దాంతో క్రిందవాళ్లని ఏడిపించడమే ఎడ్మినిస్ట్రేషననే తప్పు అభిప్రాయంతో కొట్టుకుంటూ వుంటారు. మా వా

డా బాపతుకి చెందినవాడని మా అందరి దృఢవిశ్వాసం."

"ఎవరు సత్యనారాయణ? అతను తాసిల్దారు కృష్ణారావుగారి కొడుకు కాదూ? ఆయన తాసిల్దారుగా వున్నప్పుడు నే సెకొండెంటుగా వుండేవాడిని. మా ముప్ఫయి ఏళ్ళ సర్వీసులో ఒక్కసారి దెబ్బలాడుకోలేదు. పల్లెత్తుమాటనుకోలేదు. ఆ రోజులు తిరిగి రావు. ఊఁ. అయిందేదో అయింది. ఇంక ముందేం చేస్తావు?"

"ఇంకా ఆలోచించలేదు. కాని ఇంకోచో టెక్కడయినా ప్రయత్నం చేద్దామనుకుంటున్నా."

"ఆఁహా, ఇంకోచో టుద్యోగం చేయాలనివుందా? అక్కడింతకన్న అధ్వాన్నంగా వుండదని నమ్మక మేమిటి? అసలు నౌఖరి అంటేనే ఇంత. కాని మనబోటి కుటుంబీకుల కిది గట్టిగా జీసుకేసి అంటించబడింది. లేకపోతే జరగదు. అందుచేత అభిమానాలు అవీ ఛాతికొలని మూలకి నెట్టేసివుంటే, అధమం మానసిక శాంతి ఐనా లభిస్తుంది. వాటిని గురించి ఆలోచిస్తున్నకొలది మన పరిస్థితికి కృంగిపోవడం తప్ప వేరే లాభంలేదు. అక్కడ వుద్రేకంలో ఏదో జరిగింది. ఇప్పుడు ప్రశాంతంగా ఆలోచించుకో. నీవు చేసింది మంచిదని నీకుతోస్తే, జరిగినదానికి విచారించకు. ఇదిపోతే ఇంకో వుద్యోగం వస్తుంది." అని శాస్త్రిగారు కండువా వేసుగుని బయటకి పోయారు.

రామారావు కిప్పుడు నిజంగానే బుర్ర పోయింది. నాన్నగారే ఏదో వొకటి తేల్చి చెప్పేస్తే ఎంతయినా బాగుండేది. ఆయ నెప్పుడూ ఎవరికీ తప్పు సలహాలు ఇవ్వడం తనూ చూడలేదు. ఇలాంటి పరిస్థితులలో బిచికిపోయి, ఒంటరిగా వోమూల ప్రశాంతంగా ఆలోచించడం మంచిది. కాని రామారావు కా భాగ్యం దక్కలేదు. ఇంటినుండి రెండడుగులు వేశాడో లేదో, వోమూలనుండి సుబ్బారావు, ఇంకోమూల నుండి వెంకటేశ్వర్లూ వూడిపడ్డారు. ప్రపంచంలో ఎవర్నయితే యీ వాళ్ళే కలవకుండా వుందామనుకున్నాడో వాళ్ళే వూడిపడ్డారు. భూమినుండి ఈ సమూనా వాళ్లని ఏరిపారేస్తే, భూలోకం ఇంతకంటె నందనవనంగా, ఆనందంగా వుంటుందని రామారావభిప్రాయం. ఇంకవీళ్లని తప్పించుకోడం అసంభవం. వీళ్లిద్దరూ చాలనట్లు శివరావు దొర్లుకుంటూ వచ్చేశాడు. వచ్చినవాడూరుకున్నాడా, "ఏమిరోయి కోకన్నాటూ, అలా తయారయావ్?" అని ప్రారంభించాడు. దీనికి సుబ్బారావు, వెంకటేశ్వర్లూ, "అవున్రోయి ఆసంగతి మేం కనిపెట్టలేద"ని ఒకడూ, "కడుపు నెప్పిగా వుందేరా" అని ఒకడూ, "కాఫీ మేమే ఇప్పిస్తాం లేరా" అని ఒకడూ, ఇలా ప్రారంభించారు. ఇంకోప్పుడయితే సావకాశంగా వినేవాడేమో కాని రామారావు ఈనాడా స్థితిలో లేడు.

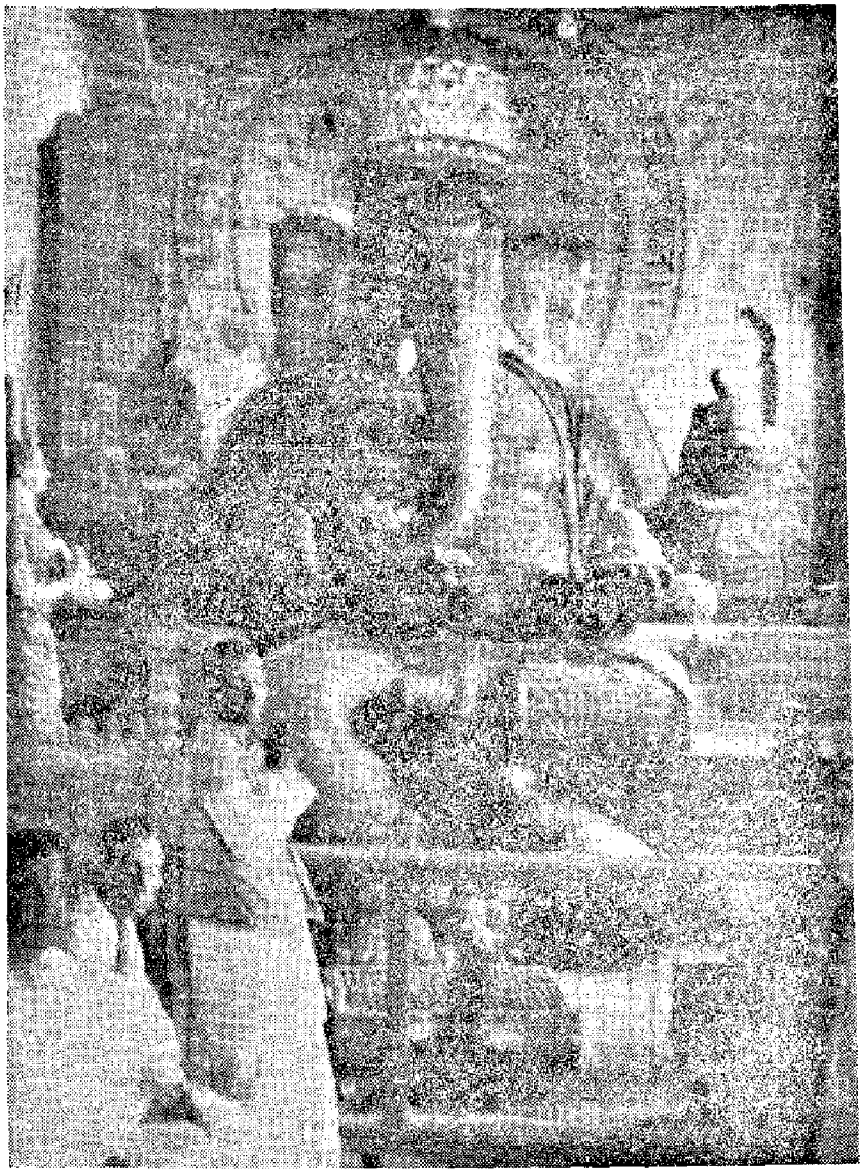

ఉజ్జయిని గణేశ్వరాలయంలో వినాయక విగ్రహం
ఫోటో: ఆర్. బుచ్చివీరయ్య—సికింద్రాబాదు.

"షటప్, నేను ఉద్యోగానికి రాజీనామా ఇచ్చేశాను."

అది వాళ్లమీద బాంబులా విసరాలని రామారావు ఉద్దేశ్యం కాదు. కాని ఇంచుమించు అంతపనీ జరిగింది. "వాట్" అంటూ భూమికి సరిగ్గా ఆరంగుళాల ఎత్తయినా ఎగిరాడు సుబ్బారావు. "నీమాటలో రాజీనామా అనే పదం వినిపించినట్లుంది. బహుశః నేను పొరబాటు వినివుంటానులే" అన్నాడు వెంకటేశ్వర్లు.

"కాదు, నీవు సరిగ్గానే విన్నావు." అని అతి సీరియస్‌గా చెప్పాడు.

"కథ మొదటినుండి ప్రారంభిస్తేనే కాని మజాలేదు. ఇలా మధ్యలో పాఠకులు రాలు వదుత్తే ఎలా? అందుకనే, ఏమిటి కథా,

★ రాజీనామా ★

కామామిషు? అంటారు పెద్దలు." అన్నాడు శివరావు. వీడిదగ్గరున్న రోగమే యిది. ప్రతీది అతి జాగ్రత్తగా పరిశీలించాలంటాడు. రామారావు జరిగింది చెప్పాడు.

"శహాబాష్‌రా సోదరా. ఆంధ్ర పుత్రుడవు. మా పరువు నిలబెట్టావు. ఈవాళ నీకు కాఫీ యిమిప్పిస్తాం" అని జబ్బ విరగ్గొట్టేశారా పేరసైలుద్వయం.

"అంతా బాగానే వుంది. కాని మా నాన్నగారు, నీవు చేసింది తప్పన్నారు కనుక అది తప్పే అయివుంటుంది. యీ ముసలాళ్లున్నారేం, వీళ్ళు చాలా నిజం మాట్లాడుతారు. ఒకసారి మా అమ్మమ్మేం చెప్పిందంటే—" అంటూ ప్రారంభించాడు శివరావు.

"అదుగో ప్రారంభించావురా మీ అమ్మమ్మ కబుర్లు." అంటూ కొరకొరా, చురచురా చూశారు మిగిలిన మిత్రత్రయం.

"అమ్మమ్మ కబుర్లంటే అంత వేళాకోళంగా వుందేమోయ్? ఈ ముసలివాళ్లు మనం చూడని భూతాన్ని, చూస్తున్న వర్తమానాన్ని చూశారు. ఎన్నో మార్పులను వాళ్ల జీవితకాలంలో చూశారు. అవన్నీ సమన్వయం చేసి, మంచి, చెడూ తెలుసుకోగలుగుతారు. ఇంతకీ నే చెప్పేది అడ్డు చెప్పక వినండి. భోజన సమయంలో ఉప్పు మా చేతుల్లో ఎవరేనా వేస్తే, మా అమ్మమ్మ తెగదెబ్బలాడేది. అలా వడ్డిస్తే, ఆ వడ్డించిన వ్యక్తి, వడ్డింపించుకున్న వ్యక్తి తన్నుకు చస్తారుట—"

"అబ్బబ్బ. నీ పురాణాలు వినే వోపిక నాకు లేదు. అందులో యివాళ అసలు లే"దన్నాడు రామారావు.

"ఓనా వేమయిందనుకున్నారు—"

"ఏమోయ్, నీ చెవిలో వుందా? చెబుతూంటే వినవేం?? ఈ గొడవ—"

"నేను భోజనం చేస్తూ, ఎడమ చేతితో ఉప్పు తీసికుని కుడిచేతిలోకి వేసుకున్నా. నమ్మండీ, సరిగ్గా ఒక్క నిమిషం గడిచిందో లేదో, ఒక దోమ కుడిచేతిమీద వ్రాలడం, ఎడమచేయి లేచి, కుడిచేయిపైన ఆ దోమని కొట్టివేయడం జరిగింది! దోమయితే ఎగిరిపోయింది, కుడిచేయిమాత్రం కందిపోయి మంటెక్కిపోయింది."

అంత సీరియస్ మూడ్‌లో వుండీకూడా, నవ్వకుండా వుండలేకపోయాడు రామారావు. ఇదయాక నలుగురూ, మూడేసి కప్పులు కాఫీ అరేసి గ్లాసులు నీళ్లు, రెండు పెట్టెల సిగరెట్లతో ముందేం చేయాలో ఆలోచించారు.

"వాడు నిన్ను ఫూ లన్నందుకు క్షమాపణ పత్రం ఇచ్చుకుంటే నీవు తిరిగి జేరిపోరా" అని ఒక్కనిమిషంలో అతిసులభంగా సలహా ఇచ్చేశాడు సుబ్బారావు.

"ఏడిశావు లేవోయ్. వీడికి వాడి స్రాడనుకో. మరి వాడిని, వీడు మూడింతలు ఫూ లన్నందుకు వాడికి వీడు మూడింతలు ఎపాలజీ యివ్వొద్దూ? పైగా వాడు బాస్. వాడు వీడి కెపాలజీ ఎందు కిస్తాడురా సుబ్బారాయుడూ?" అని ఆ వాదాన్ని తునా తునకలు క్రింద ఖండించేశాడు శివరావు. రామారావింక ఆలోచించడం మానేసి వాళ్ల చేతుల్లో పెట్టేశాడు. ఆరేళ్లిందులో పనిచేశాక, క్రొత్తదాంట్లో ప్రవేశించడమంటే ఎలానోవుంది. ఆ వాతావరణానికి తా నలవాటు పడిపోయాడు. చివరికి చేయవలసినపని మిగతావాళ్లు నిశ్చయించి అతనికి తెలియజేశారు. దాని ప్రకారం, రామారావుని కనుక ఆ మేనేజరుగాడు అపాలజీ అడగకుండావుంటే, ఇతను తిరిగి ఉద్యోగంలో ప్రవేశించవచ్చు. వీళ్లని వదిలించుకోడానికి రామారావందు కంగీకరించాడు. కాని అది పనిచేస్తుందని రామారావుకి నమ్మకంలేదు. రేపు తను మామూలుగానే ఆఫీసుకి వెడతాడు. మేనేజరే కనుక తన తండ్రిగారన్నంతటి సహృదయుడైతే, కోపాతిరేకంలో జరిగినది మరచిపోయి, తనని తిరిగి అంగీకరిస్తాడు. తేలికపడ్డ హృదయంతో ఇంటికి జేరాడు.

*　　*　　*

సరిగ్గా ఇదే సమయానికి, నిక్ నాక్ ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ జనరల్ మేనేజరు సత్యనారాయణ తన ఇంట్లో దెబ్బతిన్న పులిలాగ వురుకుతున్నాడు.

"నన్ను ఫూలంటాడు? వాడంతరమేమిటి, నా అంతర మేమిటి? ఈడ్చి తంతే తినడానికి గింజలులేని కుంక, నోటికొచ్చిందల్లా కూస్తాడా?"

"ఏమిటోయ్, మీ అంతరాల్లో లేదా! నీతండ్రి తహసిల్దారుచేసి నాలుగురాళ్లు సంపాదించి నిన్నీమాత్రం చదివించి, పలుకుబడి వుపయోగించి వుద్యోగం వేయించాడు కనుక యీవాళ ఇలావున్నావ్. కొందరు కొందరు పొరబాటున ఇంతవున్న తలిదండ్రులకి పుడతారు. అదంతా తమ ఘనతే అనుకుని మూర్ఖత్వంలో వుంటారు. స్వశక్తితో పైకి వచ్చినవాళ్లు చాలా అరుదు."

"ఆఁ, పరిస్థితులను కూలిస్తేమాత్రం, తెలివితేటలు లేక అక్షరం అంటనివాళ్లెంత మంది లేరు? అటువంటివాళ్లెంత ఆర్థికబలముంటే మాత్రం పైకి రాగలుగుతారా?"

"ఎందుకు రారు? తండ్రి తాతలు సంపాదించినదానితో దర్జాగా కారులో తిరుగుతారు. పెద్ద భవనంలో నివసిస్తారు. తెలివితేటలుండి, కష్టపడి పనిచేసి, వ్యక్తిత్వం నిలబెట్టుకున్న వ్యక్తి ఇవేమి లేకుండా క్రుంగిపోతున్నాడు. సరే యీ చర్చ ఇంకో రోజుకి వాయిదా వేద్దాము. ఇంతకీ ఆ కుర్రాడు పనిలా చేస్తాడు?"

"మా ఆఫీసులోకల్లా కష్టపడి పనిచేసే దతనొకడే - చాలా తెలివయినవాడు. అతనికి చేతకాని పనిలేదు. అందుకునే అతన్ని విసరడం నా కంత మనస్కరించటంలేదు. అందుకే యీ ఆలోచనంతా."

"ఎఫిషెంటుగా పనిచేసే వాడికి కొంత మార్జిన్ వదిలెయ్యాలిరా అబ్బాయి. అటువంటివాళ్లని నానామాటలూ అంటే పడరు. ఎందుకంటే వాళ్లు సంపాదించే ప్రతి పైసా- పనిచేసి సంపాదిస్తున్నారు. అందులో ఎవరి మెహర్బానీ యేమీలేదు. మా ఎకౌంటెంటు శివయ్యశాస్త్రి, కత్తిలాంటి మనిషి - పనిలో దిట్ట, లంచాలు, గించాలూ అలా ముట్టేవాడు కాదు. ఒకటి రెండుసార్లు నేనా పాపపుపని చేశాను. అందుచే నైతికంగా అతనికంటే న్యూనతే ఫీలయేవాడిని. ఒకనాడేమయిందో తెలుసా? నీలాగే నేనూ అధికారమదంలో అతన్నేదో అనబోయాను. చేతిలోని ఫైలు తక్కున బల్లపైన పడేసి వెళ్ళిపోయాడు. నాకు తగని కోపంవచ్చింది. కాని మరునాడతనేవచ్చి, 'మాఫండి కృష్ణరావుగారూ, నిన్న మీరేదో అంటూవుంటే, నాకూ చాలా కోపంవచ్చింది. కోపంలో ఏమంటానో నాకే తెలియలేదు. అటువంటి

దాంపత్య రహస్యము

ఇది ప్రాచీన అసలు కొక్కోక గ్రంధం (ఫోటోలతో) 256 పుటలు పుస్తకం వెల రు. 2/-పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకం
D. S. మిత్రా & కో. 15 వీటు, మద్రాసు-1

కుష్ఠు ★ బొల్లి

వగైరా మేహమచ్చలు, సెగ, సవాయి వ్యాధులకు గ్యారంటీ చికిత్స. క్యాటలాగు ఉచితము; సంహాకు జి. వి. రెడ్డి & కో. (రిజిష్టర్డు)
"శాస్త్రాశ్రమము"
గోపాలపురం. తూర్పుగోదావరి.

ప్రమాదం జరగకుండా నేనే వెళ్ళిపోయాను.' అప్పటికి నా కోపం తగ్గిపోయింది. హోదాలో తేడా వున్నప్పటికీ, వ్యక్తిగతంగా ఇద్దరం సమవుజ్జీలం. ఒక మెట్టెంకా నేనే తక్కువ. అప్పటినుండి మా మధ్య ఏ వివాదాలూ లేవు. ఇప్పటికీ ప్రాణస్నేహితులమే." అంటూ గతంలో మధురఘట్టాలని నెమరవేసుకున్నారు శాస్త్రిగారు.

"ఆయన కొడుకే యితడు."

"మరి చెప్పవేం? ఆ తండ్రికి తగ్గ కొడుకు. శాస్త్రి కొంచెంముందు వెనుకలాలోచించేవాడు. ఇతనిది కొంచెం వుడుకురక్తం. అయిందేదో అయింది. ఇంతాలోచన దేనికి? ఇంకోడొస్తాడు."

"అంతేలెండి. కాని ఇలాంటి వాడు దొరుకుతాడనుకోను. అయినా ఇలాంటి అసభ్యవర్తనం సహిస్తే ఆఫీసులో వొక్క నిమిషం పనిచేయలేం."

వీళ్ల సంభాషణిలా ఎంతసేపు సాగేదో కాని ఇంతలో శాస్త్రిగారే వచ్చారు. కొడుకు చేసినపనికి బహుశః క్షమాపణ చెప్పుకోడానికి వచ్చేరేమో ననుకున్నాడు మేనేజరు సత్యనారాయణ. కొడుకుని ఘోలన్నందుకు తనకొడుకు అంతు చూడటానికి వచ్చారేమో ననుకున్నారు రిటైర్డు తాసిల్దారుగారు. తాను వచ్చిన పనేదో ఆలస్యం లేకుండా, ఉపోద్ఘాతం లేకుండా ప్రారంభించడం శాస్త్రిగారి అలవాటు. యీ కుర్రవాళ్ల దెబ్బలాట కనుక్కుపోదామని వచ్చారు. రామం కథవిన్నారు. ఇంక సత్యం కథవినాలని వచ్చారు. కుర్రాడి ననిపించుకోడం తన కిష్టం లేదన్నట్టు అదోలా చూశాడు సత్యం.

"అలా చూస్తే లాభం లేదు. నీకీ నేకలో మేనేజరుగిరీ మాదగ్గరట్రా? కానీ యీ అసలు కథేమిటో." తండ్రిగారికి వ్యతిరేకంగా చెప్పడం సత్యానికి అలవాటు లేదు. ఆయన తన తండ్రిగారికి మిత్రుడవుతే తానింక చేసేదేమీ లేదు. అందుచే జరిగిందంతా చెప్పాడు.

"మావాడూ అదే చెప్పాడు. తమ తమ పనుల్ని సమర్థించుకోడానికి అబద్దాలు చెప్పారుకారు. చాలా సంతోషం. తప్పెవరిదయినా, వేరే దురుద్దేశాలు లేకుండా మావాడె పాలజీ ఇచ్చుకుంటాడు." తండ్రీ కొడుకులిద్దరూ తెల్లబోయారు.

"మా వాడి ఉద్యోగం పోతుందని భయంతో యీ పని చేస్తున్నానని అనుకోకండి. నాకూ మీకూ వుండే స్నేహానికి కుర్రాళ్ల పనివల్ల భంగం కలుగకుండా వుండటానికి, వాళ్ళిద్దరిలోనూ ద్వేషబీజాలు లేకుండా వుండటానికి యీ పని చేయిస్తున్నా. పొరబాట్లందరూ చేస్తారు. కాని విజ్ఞులు వాటిని గుర్తించి సమర్థించుకోడానికి ప్రయత్నిస్తారు."

"సరే నాకేమీ అభ్యంతరం లేదు."

"ఒరేయ్ నీవు కాస్త వుండు. ఆయన భావం నీకర్థమయిందా? వేరే చెడుభావాలు లేకుండా అతనిచే అపాలజీ యిప్పిస్తామంటున్నారు. అంతేకాని నీచేత ఘోలనిపించుకున్నాక నీ ఆఫీసులో అతను పని చేస్తాడని కాదు. నాలుగురోజులయాక ఇంతకంటె మంచి పరిస్థితులలో అతను తిరిగి రాజీనామా ఇస్తాడు. అందుచే అపాలజీలూ వద్దూ, ఏదీ వద్దూ. ఏమీ జరగనట్టు గప్‌చిప్‌గా ఎవరిపని వారు చేసుకోండి."

"అలా అయితే ఇంక ఆఫీసులో మిగతా వాళ్ళచేత పని చేయించుకోలేను."

"అదే పొరబాటు. ఆఫీసులో పనిసాగాలంటే క్రిందవాళ్లని ట్రీట్ చేయడం ఆఫీసరుకి తెలియాలి. నీలాగే వాళ్లూ మానవులని గుర్తుంచుకుని, వాళ్ల మంచి చెడూ, కష్టం సుఖం చూస్తూంటే, వాళ్లు నువ్వంటే భయపడడం మానేసి, నిన్ను గౌరవిస్తారు, ప్రేమిస్తారు. కుర్రాడివి, ఇది గుర్తించివుంటే యింత రాద్ధాంతం జరిగేదికాదు."

"మరి మధ్యమధ్య ఏదో విసుగులో ఏదైనా అంటే, వాళ్లిలాగనేనా పడవలసింది?" తండ్రిముందు ఇంత కుర్రాడిలా మాట్లాడినందుకు సత్యానికే ఆశ్చర్యం కలిగింది.

"మీ నాన్నగారనుభవంతో చెప్పారు. ఆయనన్నట్లు చేసిచూడు, ఇంత అల్లరి జరుగుతుందేమో?"

"సరేరా సత్యం, ఈ వాళ జరిగింది మిగతావాళ్లకి తెలియాల్సిన అవసరం లేదు. నీకూ అతనికీమధ్య జరిగిన ఘర్షణ, ఆఫీసులో యింకెవరికీ తెలిసివుండదు. అందుచే రేపు అతను ఆఫీసుకి రాగానే, ఏదో మామూలు ధోరణిలో పిలిపించి ఆ రాజీనామాపత్రం, అతని చేతులో పెట్టి, చిరునవ్వు నవ్వేయి. అంతా అయిపోతుంది. ఏమంటారు శాస్త్రిగారూ?" "అలాగే కానివ్వండి." ఆ రాత్రి కొడుకుతో యీ ప్రసంగం తీసుకు రాలేదు శాస్త్రిగారు.

మర్నాడు ఆఫీసులో మేనేజరు తన రిజిగ్నేషన్ కాగితం తన చేతిలో పెట్టి, చిరునవ్వు నవ్వేసరికి, రామారావు తెల్లబోయాడు. మేనేజరుని తాను పొరబాటుగా అర్థంచేసుకున్నాడేమో. అతనింత విశాల హృదయుడా? రామారావు ద్రవించిపోయాడు. "థాంక్స్. నిన్న జరిగిన సంఘటనకి చాలా విచారిస్తున్నా. మీరు క్షమించాలి." కోరకుండా అపాలజీ వచ్చేసరికి సత్యనారాయణ చాలా ఆశ్చర్యపడ్డాడు. నాన్నగారన్న మాటలు నిజమా? ఇతని దగ్గరనుండి క్షమాపణ చెప్పించుకోడం కష్టమని తనకి తెలుసు. మరి యీ వైపరీత్యమేమిటి? ఇంతటి ఉత్తముడిని నిన్న అన్ని మాటలని చాలా అన్యాయం చేశాననుకున్నాడు.

"ఆఁ, దానికేంలెండి. తప్పంతా మీ వొక్కరిదే కాదు. ఆఁ, అది సరే. ఒక్క మాట. ఈ విషయం ఎవరికీ తెలియనియ్యకండి." ముఖాముఖి అపాలజీ ఇవ్వకపోయినా నిన్న జరిగినదానికి బాధ్యత తన మీద కూడా వుంచుకున్నాడు. రామారావింకా ద్రవించిపోయాడు. మేనేజరుమాటలర్థం చేసుకున్నాడు. అలా తనెందుకు కోరాడో వూహించుకోగలిగాడు.

సాయంత్రం తిరిగి మిత్రులతో కలిసినప్పుడు, "నేనే అపాలజీ ఇచ్చాను. దాంతో అన్నీ సర్దుకున్నాయ"ని చెప్పాడు. సుబ్బారావు, వెంకటేశ్వర్లూ కొంచెం తెల్లముఖం వేశారు. నవ్వుతో తిట్లుతిట్టినా ఎన్నయినా మానవుడు సహిస్తాడని వీళ్లకింకా తెలియదు. ★

టెలిగ్రఫీ కోర్సు.

మొదటి బ్యాచ్ పూర్తియైనది. త్వరలో రెండవ బ్యాచ్ ప్రారంభమగును. సీట్లు తక్కువగానున్నవి.

వివరములకు నాలుగు అణాల పోస్టు బిళ్ళలతో వెంటనే వ్రాయుడు:

జి. వి. రాఘవాచారి, కరస్పాండెంటు,
ది బెజవాడ కాలేజ్ ఆఫ్ టెలిగ్రఫీ,
20/50, బీసెంటు రోడ్డు, విజయవాడ-2.